

*Тетяна Геннадіївна Д'яченко,
аспірантка відділу проблем цивільного,
трудового і підприємницького права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
ORCID: 0000-0002-9764-005X*

ІСТОТНІ УМОВИ ДОГОВОРУ БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Проблема істотних умов договору є однією із дискусійних проблем в доктрині цивільного права. Відсутність єдиних підходів науковців при дослідженні вказаної проблеми, а також те значення, яке вона має для практики правозастосування, свідчить про необхідність її дослідження як в цілому, так і розрізі окремих цивільно-правових договорів. Відсутність в останні роки комплексних досліджень вказаної проблеми свідчить про доцільність її подальшого наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню умов договору банківського вкладу були присвячені публікації І. Безклубого, М. А. Біди, В. В. Витрянського, Д. О. Гетманцева, Л. Г. Єфімової, С. В. Карманова, О. А. Костюченко, В. О. Майрова, С. В. Сарабаша, В. В. Спіжова, Н. В. Тульчевської, Н. Г. Шукліної та інших. Однак з моменту опублікування більшості зазначених публікацій минув тривалий час, а в останніх публікаціях з вказаної тематики (Лепех С. М. Умови договору банківського вкладу (2020 р.) [1, с. 63-65] проблема істотних умов договору банківського вкладу комплексно не досліджувалась. Зазначене свідчить про потребу дослідження вказаної наукової проблематики.

Метою статті є дослідження істотних умов договору банківського вкладу.

Методи та процедури дослідження. При дослідженні істотних умов договору банківського вкладу використовувалась сукупність загальних та спеціальних методів наукового пізнання. В цілях пізнання структури норм цивільного законодавства використовувався діалектичний метод. Метод системного аналізу та формально-логічний метод використовувались для аналізу умов договору банківського вкладу. Метод тлумачення правових норм було використано для аналізу вимог законодавчих актів щодо умов договору банківського вкладу тощо.

Основні результати дослідження. Закон визначає зміст договору як сукупність умов (пунктів), визначених на розсуд сторін і погоджених ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства (ч. 1 ст. 628 ЦК України). Оскільки поняття «договір» є багатоаспектним (правочин, правовідношення, документ), можна погодитись з М. І. Брагінським, на думку якого, на відміну від договору як правовідношення, зміст договору як правочину складають договірні умови, фіксаційна роль яких дозволила протягом визначеного часу широко використовувати в законодавстві та літературі в якості синоніму умов договору його пункти [2, с. 92]. Отже, коли мова йде про умови (пункти) договору (зокрема, істотні) це стосується договору як правочину, а не як правовідношення чи документа, хоча умови (пункти) договору і фіксуються у документі та визначають зміст прав та обов'язків сторін у договорі правовідношенні.

Закон встановлює, що усі умови договору з моменту його укладення стають обов'язковими для його сторін (ч. 1 ст. 526, ч. 1 ст. 629, ч. 1 ст. 640 ЦК України). Разом з тим за своїм юридичним значенням умови (пункти) цивільно-правового договору традиційно поділяються в науці цивільного права на істотні, звичайні та випадкові. Наведений підхід до класифікації умов договорів носить усталений характер. При цьому з усіх вказаних умов законодавець надає легальне визначення лише істотним умовам (*essentialia negotii*) договору (ч. 1 ст. 638 ЦК України). Вказане зумовлено тим, що саме узгодження сторонами істотних умов договору, поряд з дотриманням форми договору, має своїм правовим наслідком укладення договору. Говорячи про істотні умови договору, слід зазначити, що до останніх ЦК України відносить умови: 1) про предмет договору; 2) умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду; 3) усі ті умови, щодо яких за

заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди, навіть якщо відсутність у тексті договору такої умови заміщується диспозитивною нормою закону. В свою чергу, істотні умови, що встановлені законом, також можна поділити на загальні, що стосуються усіх договорів (предмет договору), та ті, що встановлені законом лише для певного виду договорів. На відміну від вказаного поділ умов договору на звичайні та випадкові має лише доктринальний характер.

Аналізуючи істотні умови договору, слід звернути увагу на предмет договору. Останній в силу закону є істотною умовою будь-якого договору, яка забезпечує його видову ідентифікацію. Однак в законі конкретизація вказаної категорії відсутня, а в ряді норм ЦК України в якості предмета договору вказані об'єкти цивільних прав (наприклад, ст. 656, 718, 760, 959, 1030, 1078 ЦК України). Зрозуміло, що такий підхід законодавця об'єктивно веде до різних поглядів науковців на зміст вказаної категорії. Останні розглядають в її якості майно, майнові права, інформацію, результати інтелектуальної діяльності тощо [3, с. 165]; дії, які повинен зробити боржник, і об'єкт, на які ці дії спрямовані [4, с. 42]; дії з передання майна, сплати грошей тощо [5, с. 42]; основна дія (сукупність дій), яку слід вчинити для досягнення мети договору. Для поійменованих в законі договорів ця дія визначена в законодавчій дефініції договору [6, с. 63].

З вищевказаних причин думки науковців різняться і стосовно предмета договору банківського вкладу. В якості останнього науковці розглядають: грошові кошти у готівковій або безготівковій формі, в національній або в іноземній валюті [7, с. 15, 8, с. 58, 9, с.15, 10, с. 456, 11]; дії зобов'язаної сторони (банк) з виплати суми вкладу та процентів на неї, в порядку, встановленому договором тощо [12]; дії із залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення [1, с. 64]; предмет першого порядку – гроші, та предмет другого порядку – послуги банку (відкриття рахунка, його обслуговування, нарахування відсотків, видача коштів та нарахованих відсотків та інші операції) [13, с. 201] тощо.

На наше переконання, оскільки ототожнення предмета договору та матеріального об'єкта цивільних прав є недоречним, під предметом договору банківського вкладу не треба розуміти гроші або іноземну валюту, чи абстрактні дії банку щодо видачі суми вкладу вкладнику, та сплати процентів на неї або доходу в іншій формі.

При цьому при визначенні змісту категорії «предмет договору банківського вкладу» слід виходити з легальної дефініції вказаного договору (ч. 1 ст. 1058 ЦК України). З огляду на це під предметом договору банківського вкладу слід розуміти конкретні дії банку з видачі суми вкладу вкладникові та виплати процентів на неї, або доходу в іншій формі, якщо це передбачено договором. Отже, до предмета вказаного договору слід віднести не тільки розмір суми вкладу (гривня, іноземна валюта), що підлягає видачі, а й вид вкладу (до запитання, строковий вклад, вклад на інших умовах його повернення), умови видачі суми вкладу банком (зокрема, одноразово всією сумою або частинами з розстроченням тощо), умови щодо сплати процентів (розмір процентної ставки або прядок її визначення, періодичність сплати процентів, можливість капіталізації процентів тощо), у разі сплати вкладнику доходу у формі, відмінній від процентів, умови щодо його форми, розміру, періодичності сплати такого доходу тощо. Разом з тим, за відсутності у тексті договору певної умови, вона може бути заміщена нормою закону, яка містить відповідне положення. Наприклад, якщо в договорі банківського вкладу відсутні умови про проценти, то в силу закону вони визначаються положеннями частини шостої статті 1061 ЦК України.

Стосовно інших істотних умов, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, слід зазначити таке. Як зазначає В. В. Луць, коло істотних умов, які названі такими законом, можна визначити, проаналізувавши норми ЦК України і спеціальних нормативних актів, що регулюють даний вид договірних відносин [14, с.144]. Отже, аналізуючи вимоги законодавства до змісту договору банківського вкладу, слід звернути увагу на низку спеціальних законодавчих актів з цього приводу. Перш за все, мова йде про частину першу статті 6 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», яка містить перелік умов, які повинен містити договір про надання фінансових послуг, якщо інше не встановлено законом (загалом 11 пунктів) [15], та п. 8. Розділу I Інструкції Національного банку України про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів, що містить вимоги до змісту договору банківського вкладу (загалом 4 пункти) [16].

На наше переконання, у вказаних нормативно-правових актах умови, які є істотними, змішані зі звичайними умовами, з елементами форми договору (підписи сторін) та елементами договору

як документа (назва виду договору, реквізити сторін тощо), що в цілому характерно для договору як документа. З огляду на це немає підстав для того, щоб розглядати усі перелічені у вказаних нормативно-правових актах умови як істотні. Зазначимо, що окремі вимоги до змісту договору банківського вкладу містять і інші нормативно-правові акти публічного законодавства (пп. 3 п. 2 роз. IV) [17]; (п. 1.4 розд. 1) [18]; (п. 15 розд. I) [19]. Вважаємо, що вказані умови теж не можна розглядати в якості істотних, а їх відсутність у тексті договору не є підставою для визнання договору неукладеним, а може мати своїм наслідком застосування до банку, який допустив відступлення від таких вимог, заходів впливу з боку відповідних державних регуляторів.

Наслідком вищевказаного стану правового регулювання умов договору банківського вкладу є те, що думки науковців на перелік його істотних умов суттєво різняться. Наприклад, на переконання М. І. Біди, до останніх відносяться: 1) домовленість про предмет договору; 2) домовленість про проценти, їх розмір та порядок виплати; 3) домовленість про умови повернення банківського вкладу та нараховані на нього проценти; 4) домовленість про строк дії договору; 5) домовленість про інші умови договору, які ініційовано однією із сторін, та щодо якої досягнуто взаємної згоди [20, с.10]; на думку В. В. Спіжова, до істотних умов слід віднести: 1) предмет договору банківського вкладу; 2) процентну ставку за вкладом; 3) умови повернення вкладу; 4) у договорі на користь третьої особи, визначення імені фізичної особи або найменування юридичної особи, на користь якої зроблений вклад [8, с.7]; на переконання А. Є. Шерстобітова [21, с. 268] та С. В. Сарабаша [22, с. 834], до істотних умов відноситься виключно предмет договору банківського вкладу (сума та валюта вкладу); на думку Л. Г. Єфимової, до таких умов відносяться умови про строк та проценти по вкладу [23, с. 256-257]; О. М. Олейнік [24, с. 316], Д. О. Гетманцев, Н. Г. Шукліна відносять до істотних умов договору банківського вкладу умови про проценти [25, с.135-316] тощо.

З урахуванням вищевказаного можна дійти висновку, що єдиною істотною умовою, визначеною законом для усіх договорів банківського вкладу, є предмет договору, а для договору банківського вкладу, укладеного на користь третьої особи, такою умовою також є визначення імені фізичної особи або найменування юридичної особи, на користь якої зроблений вклад. З огляду на вказане, потреба у фіксації в нормах пар. 2 глави 71 ЦК України переліку істотних умов договору банківського вкладу об'єктивно відсутня. Останнє в значній мірі зумовлено і тим, що абсолютна більшість договорів банківського вкладу в Україні укладається шляхом приєднання вкладника до стандартизованих банком умов договору банківського вкладу (ст. 634 ЦК України). Через вказане не можемо поділити позицію авторів, які пропонували таку фіксацію істотних умов договору банківського вкладу [21, с. 14]. Вірність цього висновку побічно доводить і те, що цивільне законодавство абсолютної більшості країн членів ЄС не містить окремих норм, які б встановлювали істотні умови договору банківського вкладу, як і взагалі не виокремлює на рівні кодифікованих актів цивільного законодавства окремої договірної конструкції договору банківського вкладу.

Висновки. Єдиною визначеною законом істотною умовою для усіх договорів банківського вкладу є предмет договору, а для договору банківського вкладу, укладеного на користь третьої особи, такою умовою також є визначення імені фізичної особи або найменування юридичної особи, на користь якої зроблений вклад. Враховуючи вказане, а також те, що більшість договорів банківського вкладу в Україні укладається шляхом приєднання вкладника до стандартизованих банком умов договору банківського вкладу, потреба у фіксації в нормах пар. 2 глави 71 ЦК України переліку істотних умов договору банківського вкладу об'єктивно відсутня. В той же час існуючий стан правового регулювання в Україні змісту договору банківського вкладу свідчить про доцільність подальших наукових досліджень вищевказаної проблематики, що має свою актуальність в умовах процесу оновлення цивільного законодавства України.

Список використаних джерел

1. *Ленех С. М.* Умови договору банківського вкладу. Юридичний науковий електронний журнал. № 5/2020. С. 63-65.
2. *Брагинский М. И., Витрянский В. В.* Договорное право. Книга первая: Общие положения: Изд. 2-е, испр. М.: Статут. 1999. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/DOGOVOR_KN_1.htm#_Toc28696639 (дата звернення – 25.04.2021р.).
3. *Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т./За відповід. ред. О. В. Дзери (кер.авт.кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком, 2005. Т. II. 1088с.*

4. Гавзе Ф. И. Обязательственное право (общие положения). Мн. : 1968. 126 с.
5. Иоффе О. С. Обязательственное право. М. : 1975. 880с.
6. Шимон С. Об'єкт та предмет договору і цивільного правовідношення: нотатки до наукової дискусії/ С. Шимон. Юридична Україна. 2011. № 4. С. 58-64.
7. Эрделевский А. Договор банковского вклада. Российская юстиция. 1998. № 9. С. 15-17.
8. Спижов В. Предмет договору банківського вкладу (депозиту). Правова інформатика. № 4(16). 2007. С. 55-63.
9. Спижов В. В. Договір банківського вкладу (депозиту) за цивільним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юр. н. за спец. 12.00.03/В. В. Спижов. Х. : 2009. 24с.
10. Гражданское право /Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. Спб. 1996. Ч. 2. 550 с.
11. Карманов С. В. Договір банківського вкладу (депозиту) в іноземній валюті : автореф. дис. ... канд. юр. н. за спец. 12.00.03//С. В. Карманов. Х. : 2001. 20с.: URL:<http://referatu.net.ua/newreferats/7569/183714/?page=1> (дата звернення – 25.04.2021р.).
12. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга пятая, том второй: Договоры о банковском вкладе, банковском счете; банковские расчеты. Конкурс, договоры об играх и пари. М. : Статут. 2006. URL: https://private-right.ru/wp-content/uploads/Dogovornoe_pravo_T5-2.pdf (дата звернення – 25.04.2021р.).
13. Тульчевська Н. В. Визначення сторін у договорі депозитного рахунку. Держава і право. 2001. Вип. 13. С. 200-205.
14. Цивільне право України : у 2-х кн. Кн. 1 / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. К : Юрінком-Інтер, 2002.-С.144.
15. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення – 25.04.2021р.).
16. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 01 квітня 2019 року № 56). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text> (дата звернення – 25.04.2021р.).
17. Інструкція про порядок здійснення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб захисту прав та охоронюваних законом інтересів вкладників, затверджена Рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб 26.05.2016 № 825 (у редакції рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 10 жовтня 2019 року № 2605). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0874-16#Text>(дата звернення – 25.04.2021р.).
18. Правила зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 14.07.2006 р. № 267). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0935-06#Text> (дата звернення – 25.04.2021р.).
19. Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 28.11.2019 № 141. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-19#Text> (дата звернення – 25.04.2021р.).
20. Біда М. А. Договір банківського вкладу (депозиту) за цивільним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / М. А. Біда; Нац. акад внутр. справ України. Київ, 2011. 17 с.
21. Гражданское право : учебник : в 2 т. Т. II. Полутом 2 / Отв. ред. Е. А. Суханов. 2-е изд., перераб. и доп. М., 2000. 704 с.
22. Заем, кредит, факторинг, вклад и счет: постагетный комментарий к статьям 807–860.15 Гражданского кодекса Российской Федерации/ Отв. ред. А. Г. Карапетов. М. : М-Логос, 2019. 1282 с.
23. Ефимова Л. Г.: Банковские сделки: право и практика. Монография.М.: НИМП. 2001. 654с.
24. Гражданское право. Часть вторая. Учебник/ Под общей ред. А. Г. Калпина. М. : Юристь. 2002. 542 с.
25. Банківське право України / Д. О. Гетманцев, Н. Г. Шукліна. К. : Центр навч. літ., 2007. 344с.

References

1. Lepekh S. M. Umovy dohovoru bankivs'koho vkladu. Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal. № 5 / 2020. S. 63-65.
2. Brahinskiy M. I., Vytryansky V. V. Dohovirne pravo. Knyha persha: Zahal'ni polozhennya: Yzd. 2-e, yspr. М. : Statut. 1999. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/DOGOVOR_KN_1.htm#_Toc28696639 (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
3. Naukovo-praktychnyy komentar Tsyvil'noho kodeksu Ukrayiny: U 2 t. / Za vidpovid. red. O.V.Dzeri (ker.avt.kol.), N. S. Kuznetsovoyi, V.V.Lutsya. K. : Yurinkom, 2005. T. II. 1088с.
4. Havze F. I. Obyazatel'stvennoe pravo (zahal'ni polozhennya). Mn. 1968. 126с.
5. Ioffe O. S. Zobov'yazal'ne pravo. М. : 1975. 880с.
6. Shymon S. Ob'yekt ta predmet dohovoru y Tsyvil'noho pravovidnoshennya: notatky do Naukovoyi Dyskusiyyi / S. Shymon. Yurydychna Ukrayina. 2011. № 4. S. 58-64.
7. Erdelevskiy A. Dohovir bankivs'koho vkladu. Vidomosti Verkhovnoyi Rady. 1998. № 9. S. 15-17.
8. Spizh V. Predmet dohovoru bankivs'koho vkladu (depozytu). Pravova informatyka. № 4 (16). 2007. S. 55-63.

9. *Spizh V. V.* Dohovir bankivs'koho vkladu (depozytu) za tsivil'nim zakonodavstvom Ukrayiny : avtoref. dys. ... kand. yur. n. za spets. 12.00.03 / V. V. Spizhov. KH. : 2009. 24s.
10. *Tsyvil'ne pravo* / Pod red. A. P. Serhyeyeva, YU. K. Tolstoho. SPb. 1996. CH. 2. 550 s.
11. *Karmanov YE. V.* Dohovir bankivs'koho vkladu (depozytu) v inozemniy Valyuti : avtoref. dys. ... kand. yur. n. za spets. 12.00.03 // YE. V. Karmanov. KH : 2001. 20s. : URL: <http://referatu.net.ua/newreferats/7569/183714/? Page = 1> (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
12. *Brahinskiy M. I., Vytryanskiy V. V.* Dohovirne pravo. Knyha p'yata, tomu druhyy: Dohovory pro bankivs'kyi vklad, bankivs'kyi rakhunok; bankivs'ki rozrakhunky. Konkurs, dohovory pro ihry i pari. M. : Statut. 2006. URL: https://private-right.ru/wp-content/uploads/Dogovorno_e_pravo_T5-2.pdf (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
13. *Tul'chevs'ka N. V.* Vyznachennya storon u dohovori depozytnoho Rakhunku. Derzhava i pravo. 2001. Vyp. 13. S.200-205.
14. *Tsyvil'ne pravo Ukrayiny* : u 2-kh kn. Kn. 1 / Za red. O. V. Dzery, N. S. Kuznyetsovoyi. K: Yurinkom-Inter, 2002.- S. 144.
15. *Zakon Ukrayiny «Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehulyuvannya rinkiv finansovykh posluh»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
16. *Instruktsiya pro poryadok Vidkryttya y zakryttya rakhunkiv KLIYENTIV bankiv ta korespondent-s'kikh rakhunkiv bankiv – rezidentiv y nerezidentiv, ZATVERDZHENA ukhvalyv pravlenyya natsional'noho banku Ukrayiny vid 12 lystopada 2003 roku № 492 (u redaktsyyi postanovy pravlenyya natsional'noho banku Ukrayiny vid 01 kvitnya 2019 roku № 56)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text> (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
17. *Instruktsiya pro poryadok Zdiysnennya Fondom harantuvannya vkladiv fizychnykh osib zakhystu prav ta okhoronyuvanykh zakonom interesiv vkladnikov, ZATVERDZHENA rishennyam vikonavchoyi Dyrektsiyi Fondu harantuvannya vkladiv fizychnykh osib 26.05.2016 № 825 (u redaktsyyi reshenye vikonavchoyi Dyrektsiyi Fondu harantuvannya vkladiv fizychnykh osib vid 10 zhovtnya 2019 roku № 2605)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0874-16#Text>(data Zvernennya - 25.04.2021r.).
18. *Pravyla zberihannya, zakhystu, yspol'zovanye ta Rozkryttya bankivs'koyi Tayemnytsi, ZATVERDZHENI Postanovoyu pravlenyya natsional'noho banku Ukrayiny vid 14.07.2006 r. № 267)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0935-06#Text> (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
19. *Polozhennya pro informatsiyne zabezpechennya bankamy KLIYENTIV odnosytel'no Bankivs'kykh ta druhykh finansovykh posluh, zatverdzhenykh postanovoyu pravlenyya natsional'noho banku Ukrayiny vid 28.11.2019 № 141*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-19#Text> (data Zvernennya - 25.04.2021r.).
20. *Bida M. A.* Dohovir bankivs'koho vkladu (depozytu) za tsivil'nim zakonodavstvom Ukrayiny : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03 / M. A. Bida; Nats. akad vnutr. sprav Ukrayiny. Kyiv, 2011. 17 s.
21. *Tsyvil'ne pravo: Pidruchnyk* : u 2 t. T. II. Napiytilim 2 / Vidp. red. E. A. Sukhanov. 2-e yzd., Pererab. i dop. M., 2000. 704 s.
22. *Pozyka, kredyt, faktorynh, vnesok i rakhunok: postateyny komentar do statey 807-860.15 Tsyvil'noho kodeksu Rosiys'koyi Federatsiyi* / Vidp. red. A. H. Karapetov. M. : M-Lohos, 2019. 1282 s.
23. *Efimova L. H.* : Bankivs'ki operatsiyi: pravo i praktyka. Monohrafiya. M. : NIMP. 2001. 654 s.
24. *Hrazhdanskoe pravo. Chastyna vtoraya. Uchebnik* / Pid zahal'noyu red. A. H. Kalpina. M. : Yurist'. 2002. 542 s.
25. *Bankivs'ke pravo Ukrayiny* / D. O. Hetmantsev, N. H. Shuklina. K. : Tsentr navch. lit., 2007. 344 s.

Д'яченко Т. Г. Істотні умови договору банківського вкладу за цивільним законодавством України

У статті автором досліджуються істотні умови договору банківського вкладу. В процесі дослідження автор аналізує вимоги до змісту договору банківського вкладу, що встановлені ЦК України, та спеціальним законодавством, включаючи Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», та нормативно-правові акти державних регуляторів на ринку банківських послуг. На підставі проведеного аналізу автор дійшов висновку, що умови договору (зокрема, істотні) стосуються договору як правочину, а не як правовідношення чи документа, в зв'язку із чим, більшість із зазначених у спеціальних законодавчих актів умов, не є істотними, а їх відсутність може мати своїм наслідком невизнання договору неукладеним, а підставою для застосування до банку заходів впливу з боку державних регуляторів ринку банківських послуг. В якості ж істотних умов договору банківського вкладу, що встановлені безпосередньо законом, автор розглядає лише предмет договору, а для договору банківського вкладу, укладеного на користь третьої особи, такою умовою є також визначення імені фізичної особи або найменування юридичної особи, на користь якої зроблений вклад.

Ключові слова: договір, правочин, правовідношення, документ, зміст договору, умова договору.

D'yachenko T. G. Significant conditions of the bank deposit agreement under the civil legislation of Ukraine

In the article the author investigates the essential terms of the bank deposit agreement. In the course of the research the author analyzes the requirements to the content of the bank deposit agreement established by the Central Committee of Ukraine and special legislation, including the Law of Ukraine «On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets» and regulations of state regulators in the banking services market. Based on the analysis, the author concluded that the terms of the contract (in particular, essential) relate to the contract as a transaction and not as a legal relationship or document, and therefore, most of the conditions specified in special legislation are not essential, and their absence may result not in the recognition of the contract as uncompleted, but as a basis for the application to the bank of measures of influence by state regulators of the banking services market. As essential conditions of the bank deposit agreement, established directly by law, the author considers only the subject of the agreement, and for a bank deposit agreement concluded in favor of a third party, such a condition also determines the name of the individual or the name of the legal entity.

Keywords: contract, transaction, legal relationship, document, content of the contract, condition of the contract.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-47

УДК 340.13+341.1/8+342.1

*Євген Олександрович Зверєв,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
загальнотеоретичного правознавства
та публічного права Національного
університету «Києво-Могилянська академія»
ORCID 0000-0002-8589-4597*

**СПРАВА ТЕО ПРО ЗАКОННІ ОЧІКУВАННЯ
ПРИ ТЛУМАЧЕННІ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ.
УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Постановка проблеми. Тлумачення міжнародних договорів є непростим завданням для правників-науковців та правників-практиків. Особливі труднощі виникають при тлумаченні міжнародних договорів у межах національної правової системи. Цей процес часто вимагає поєднання надбань різноманітних теорій праворозуміння: позитивізму, природно-правової, соціологічної теорій та інших. Особливої уваги вимагає тлумачення окремих концептів самих міжнародних договорів чи згенерованих ними. Законні очікування – один з таких концептів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Піднята проблема почасти розглядалася раніше автором, а також іншими українськими та зарубіжними науковцями, зокрема: М. І. Козюброю, М. Д. Савенком, В. В. Шамрасем, К. А. Рагуліною, Н. В. Атамановою, Ч. Варгою, А. Бараком, М. Дженнінгом, Е. Едгаром, Р. Твейтсом, Е. Ваттелем, С. В. Васьковським, М. М. Воппенком та багатьма іншими.

Мета статті. В даному матеріалі метою є аналіз справи Тео, яка розглядалась Високим Судом Австралії у 1995 році на предмет підходу Високого Суду Австралії до вирішення питання про тлумачення поняття «законні очікування» та визначення статусу міжнародних договорів у національному праві Австралії, а також виокремлення корисного досвіду цієї справи для вирішення подібних проблем в Україні.

Основні результати дослідження. Справа Тео Високого Суду Австралії ілюструє нетиповий для цієї держави підхід до розуміння цього поняття та може бути корисною для вітчизняної теорії і практики.

Відповідно до фактів справи, Ах Хін Тео, громадянин Малайзії, приїхав до Австралії у травні 1988 року і отримав тимчасовий дозвіл на перебування в цій державі у липні 1988 року. Там він одружився з Джейн Лім, громадянкою Австралії, колишньою цивільною дружиною його померлого